

1 Vad innebär den juridiska termen "föräldransvar" i praktiken? Vilka rättigheter och skyldigheter har den som har föräldransvar?

I praktiken innebär föräldransvar (vårdnad) att föräldrarna bestämmer om ett minderårigt barns namn, tar hand om och uppfostrar barnet, bestämmer var han eller hon ska bo, förvaltar hans eller hennes tillgångar, företräder barnet i rättsliga frågor och tillvaratar hans eller hennes rättigheter eller fullgör hans eller hennes skyldigheter, samt rätten att utse en förmyndare eller utesluta någon från förmyndarskap.

2 Vem är det i allmänhet som har föräldransvaret för ett barn?

Om inte annat sägs i ett avtal mellan föräldrarna eller i ett beslut från förmyndarskapsmyndigheten eller domstolen har föräldrarna gemensam vårdnad oavsett om de lever tillsammans eller åtskilda.

3 Kan en annan person bli utsedd i föräldrarnas ställe om de är oförmögna eller ovilliga att utöva sitt föräldransvar över sina barn?

I Ungern kan en förmyndare utses för att säkerställa omsorgen om minderåriga barn, företräda dem juridiskt och förvalta deras tillgångar. Förmyndaren utses av förmyndarskapsmyndigheten om en förälder är ovillig eller oförmögen att utöva sitt föräldransvar. Vem som helst får göra en anmälan till förmyndarskapsmyndigheten om att en förmyndare behöver utses. En nära anhörig till ett minderårigt barn eller den person som barnet bor hos är skyldiga att anmäla till förmyndarskapsmyndigheten att en förmyndare behöver utses. Domstolar och andra myndigheter omfattas också av denna skyldighet.

4 Hur fastställs föräldransvaret för framtiden om föräldrarna skiljer sig eller separerar?

Om inte annat föreskrivs i ett avtal mellan föräldrarna eller i ett beslut från förmyndarskapsmyndigheten eller domstolen har föräldrarna gemensam vårdnad oavsett om de lever tillsammans eller åtskilda. Föräldrar som har separerat kan avtala om att dela upp de rättigheter och skyldigheter som föräldransvaret innebär. De måste dock sträva efter balans i barnets liv (att låta barnet växelvis bo hos respektive förälder är t.ex. inte möjligt om föräldrarna lever för långt ifrån varandra och ett sådant arrangemang skulle bli för jobbigt för barnet). Föräldrarnas avtal ska godkännas av domstol. Om föräldrarna inte lyckas komma överens i frågor som rör rättigheter och skyldigheter i samband med deras föräldransvar beslutar domstolen vem av föräldrarna som ska tilldelas vårdnaden. När domstolen fattar sitt beslut tar den hänsyn till var barnets fysiska, psykiska och moraliska utveckling bäst tillgodoses.

5 Om föräldrarna sluter ett avtal om föräldransvar, vilka formella krav måste vara uppfyllda för att avtalet ska vara rättsligt bindande?

Om ett äktenskap upplöses genom att makarna ingår en gemensam förklaring till domstolen om att de önskar och har för avsikt att upplösa äktenskapet, ingår föräldrarnas avtal om vårdnaden i ansökan om äktenskapsskillnad. Domstolen godkänner avtalet genom ett slutgiltigt avgörande under skilsmässoförhandlingarna, eftersom ett äktenskap inte kan upplösas i samförstånd utan ett sådant avtal.

Vid behov måste domstolen fatta ett beslut om vårdnad när ett äktenskap upplöses, även om ingen ansökan om detta har gjorts. Om domen från förstainstansdomstolen inte överklagas vinner den laga kraft först femton dagar efter det att tidsfristen för att inge ett överklagande har löpt ut.

6 Vilka alternativ finns det för att lösa konflikten utan att gå till domstol om föräldrarna inte kan komma överens om föräldransvaret?

Makarna kan använda sig av [medling](#) innan de inleder ett skilsmässoförfarande eller under förfarandet. Medlingen kan inledas frivilligt eller på domstolens initiativ för att i samförstånd lösa eventuella tvister i samband med deras relation eller upplösningen av äktenskapet, t.ex. frågan om föräldransvar. Den överenskommelse som medlingen resulterar i kan ingå i domstolsuppställningen. För att se till att föräldransvaret utövas på ett korrekt sätt och med det samarbete mellan föräldrarna som krävs kan domstolen och/eller förmyndarskapsmyndigheten under sitt eget förfarande (på begäran eller på eget initiativ i frågor som omfattas av deras behörighet) förordna att föräldrarna ska delta i medling för att hitta lämpliga samarbetsformer mellan den förälder som tilldelats vårdnaden och den förälder som inte längre bor tillsammans med barnet, och för att garantera den förälderns rättigheter.

7 I vilka frågor kan en domare fatta beslut om barnet om föräldrarna går till domstol?

Vid en tvist beslutar domstolen vem av föräldrarna som ska tilldelas vårdnaden. Innan beslutet fattas hörs båda föräldrarna och, om det är motiverat, barnet. Domstolen får besluta att tilldela en förälder full vårdnad eller att ge en förälder rätt att utöva vissa rättigheter och skyldigheter i samband med vårdnaden och den andra föräldern rätt att utöva andra sådana rättigheter och skyldigheter. Domstolen får ge den förälder som inte längre bor tillsammans med barnet rätt att utföra vissa uppgifter i samband med barnets omvårdnad och uppfostran, eller i undantagsfall helt eller delvis förvalta barnets tillgångar och fungera som juridisk företrädare i frågor som rör barnets tillgångar. Om det ligger i barnets intresse får domstolen begränsa eller ta bort rätten att fatta beslut i en grundläggande fråga som rör barnets framtid. Domstolen kan emellertid inte förordna om gemensam vårdnad. Gemensam vårdnad kan endast beviljas om det finns ett avtal mellan föräldrarna om detta. Detta kan sedan godkännas av domstolen.

8 Om domstolen beslutar att en förälder ensam ska ha vårdnaden om barnet, innebär det att han eller hon kan fatta beslut i alla frågor som rör barnet utan att först samråda med den andra föräldern?

Nej. Om domstolen beviljar en förälder vårdnaden om barnet får den förälder som inte längre bor tillsammans med sitt barn fortsätta att utöva sitt föräldransvar i grundläggande frågor som påverkar barnets framtid. Att bestämma och ändra ett barns namn, att bestämma var barnet ska bo, om det inte ska bo hos föräldern, [att bestämma var barnet ska bo i utlandet om barnet under en längre tid ska vara bosatt i eller flytta till ett annat land](#), att ändra barnets medborgarskap och att välja var barnet ska gå i skola och vad barnet ska utbildas till anses utgöra sådana grundläggande frågor.

9 Om domstolen bestämmer att föräldrarna ska ha gemensam vårdnad om ett barn, vad innebär det i praktiken?

Domstolen kan inte förordna om gemensam vårdnad utan endast godkänna det avtal om att dela vårdnaden som föräldrarna har ingått under skilsmässoförfarandet. Vid godkännandet ska barnets bästa beaktas. Ett villkor för att kunna godkänna avtalet är att de separerade föräldrarna garanterar att barnet får en balanserad livstil när de utövar gemensam vårdnad. Om domstolen bedömer att detta inte är möjligt kan den vägra att godkänna avtalet. I situationer som kräver omedelbara åtgärder får emellertid en förälder själv fatta beslut och måste sedan så skyndsamt som möjligt underrätta den andra föräldern (t.ex. vid ett akut medicinskt ingripande).

10 Till vilken domstol eller myndighet ska jag vända mig om jag vill göra en ansökan om föräldransvar? Vilka formella krav måste vara uppfyllda och vilka handlingar ska jag bifoga till min ansökan?

I frågor som rör vårdnad kan man vända sig till antingen förmyndarskapsmyndigheten eller till en domstol, beroende på om föräldrarna inte är överens om utövandet av gemensam vårdnad eller om vårdnaden ska bestämmas av domstolen.

Talan ska väckas vid domstolen på den ort där svaranden har hemvist (eller om hemvist saknas, på svarandens vistelseort), eller där makarna senast hade sin gemensamma hemvist.

Talan måste väckas genom att inge en skriftlig ansökan till domstolen. Se även faktabladet "Hur går man till väga?" för information om hur man ansöker och vad en ansökan ska innehålla. Utöver den allmänna information som måste anges ska ansökan även innehålla närmare uppgifter om ingåendet av äktenskapet och barn som fötts inom äktenskapet och fortfarande lever. Barnens födelsebevis måste bifogas i ärenden som rör föräldransvar.

11 Vilket förfarande ska tillämpas i sådana fall? Finns det något brådskande förfarande?

Rättsprocesser för att avgöra föräldrars vårdnadsrätt och placering av barn hos tredje man:

Om de separerade föräldrarna inte har kommit överens om ett avtal bestämmer domstolen, på begäran eller på eget initiativ, vilken förälder som ska tilldelas vårdnaden. När domstolen fattar sitt beslut tar den hänsyn till barnets intressen och bedömer var barnets fysiska, psykiska och moraliska utveckling bäst tillgodoses.

En talan om vem som ska utöva föräldransvaret, vårdnad eller ändringar av en enskild vårdnadsrätt, placeringen av barnet hos en tredje man eller ändring av en sådan placering, kan väckas av en förälder eller av förmyndarskapsmyndigheten. Talan måste väckas av en förälder mot den andra föräldern eller av förmyndarskapsmyndigheten mot båda föräldrarna. En talan om placering av ett barn hos en tredje man måste väckas mot den person som barnet var placerat hos.

Under förfarandet måste domstolen höra båda föräldrarna. Om det är motiverat – eller om barnet själv begär det – måste även barnet höras. Om barnet är minst 14 år får domstolen endast fatta beslut om vårdnaden om barnet och barnets placering med barnets samtycke, om inte barnets val äventyrar hans eller hennes utveckling.

Domstolen får ålägga föräldrarna att använda sig av medling för att se till att föräldransvaret utövas på rätt sätt och att föräldrarna samarbetar i den utsträckning som behövs för att garantera detta.

Förfarandet vid förmyndarskapsmyndigheten i samband med en vårdnadstvist:

Om föräldrarna inte kan enas om ett avtal i frågor som rör gemensam vårdnad (oavsett om föräldrarna bor tillsammans eller åtskilda), får var och en av föräldrarna begära att förmyndarskapsmyndigheten ska fatta ett beslut, förutom i frågor som rör samvetsfrihet eller religionsfrihet.

Om separerade föräldrar med gemensam vårdnad kommer överens om att dela upp rättigheter och skyldigheter mellan sig, eller att en av dem ska utöva vårdnadsrätten i framtiden, för förmyndarskapsmyndigheten på deras begäran detta till protokollet. Till protokollet ska även föras avtalet om att föräldrarna ska uppfostra barnet och utöva gemensamt föräldransvar i grundläggande frågor som rör barnets framtid, om inte domstolen har beslutat annat.

Föräldrarna måste underrättas om att de får ändra sitt avtal och att avtalet inte har samma rättskraft som ett domstolsbeslut i ett äktenskapsmål eller ett mål som rör en vårdnadstvist.

I äktenskapsmål fattar domstolen på eget initiativ beslut om placeringen av ett minderårigt barn och om barnet ska bo hos någon av föräldrarna eller hos en tredje man, utvidgning eller begränsning av föräldrarnas vårdnadsrätt eller kontakt mellan respektive förälder och barnet.

12 Kan jag få rättshjälp för att täcka kostnaderna för förfarandet?

Se även faktabladet "Hur går man till väga?" när det gäller denna fråga.

I förfaranden för att återkalla eller återställa vårdnad och förfaranden för placering och överlämnande av ett barn eller umgängesrätt har parterna *rätt till uppskov med betalningen* oavsett sin inkomst och ekonomiska situation. Rätten till uppskov med betalningen innebär att alla avgifter och kostnader som uppkommit under förfarandet betalas av staten i stället för av parterna. De kostnader som staten har stått för måste emellertid betalas tillbaka till staten av den förlorande parten efter avslutat förfarande.

13 Går det att överklaga ett beslut om föräldransvar?

Ja, beslut om föräldransvar kan överklagas i enlighet med de allmänna reglerna. Ett överklagande kan inges av en förälder eller av barnet. Fristen för att inge ett överklagande är femton dagar efter delgivningen av beslutet.

14 I vissa fall kan det vara nödvändigt att göra en ansökan till en domstol eller till en annan myndighet för att få ett beslut om föräldransvar verkställt. Vilket förfarande ska tillämpas i sådana fall?

För att verkställa ett beslut om föräldransvar utfärdas ett verkställighetsbeslut av *förstainstansdomstolen* eller, vid ett utländskt avgörande (domstolsavgörande) som har försetts med ett intyg i enlighet med artikel 42 i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldransvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 (nedan kallad *förordning (EG) nr 2201/2003*), av *distriktsdomstolen vid sätet för den regionala domstol där barnet eller den person som är föremål för verkställighetsbeslutet har sin hemvist* eller den centrala distriktsdomstolen i Buda (*Budai Központi Kerületi Bíróság*) i Budapest.

När ett domstolsbeslut (domstolens godkännande av ett avtal) om att överlämna och placera ett barn verkställs anmodar domstolen den person som är föremål för beslutet att frivilligt fullgöra sina skyldigheter och fastställer en lämplig tidsfrist. Om barnet inte har överlämnats när fristen löper ut begär domstolen handräckning från polisen för att se till att barnet överlämnas.

Barnet måste överlämnas till den person som har sökt verkställighet, eller till en företrädare för honom eller henne som har godkänts av förmyndarskapsmyndigheten, eller till förmyndarskapsmyndigheten. När barnet överlämnas måste den person som är skyldig att överlämna barnet informera den person som barnet lämnas till om barnets hälsotillstånd och andra omständigheter som kan äventyra barnets liv eller fysiska integritet om man inte känner till dem.

15 Hur får jag ett beslut om föräldransvar som har meddelats i en annan medlemsstat erkänt och verkställt i den medlemsstat där jag bor?

Ett beslut om föräldransvar som meddelats i en medlemsstat erkänns av domstolarna i Ungern utan att något särskilt förfarande behöver anlitats. Det materiella innehållet i beslutet kan under inga omständigheter omprövas.

Trots det kan berörda parter ansöka om ett beslut om att erkänna eller inte erkänna ett beslut vid den behöriga domstolen.

Verkställighet:

Ett beslut om utövande av föräldransvar som fattats i en medlemsstat som är verkställbart i den medlemsstaten och som har delgetts kan verkställas i Ungern om det på begäran av en berörd part förklaras verkställbart i Ungern.

Den domstol eller behöriga myndighet i den medlemsstat där beslutet meddelades utfärdar på begäran av en berörd part ett intyg i enlighet med artikel 42 i förordning (EG) nr 2201/2003.

Distriktsdomstolen vid sätet för den regionala domstolen där barnet eller den person som är föremål för verkställighetsbeslutet har sin hemvist, eller den centrala distriktsdomstolen i Buda i Budapest, utfärdar ett verkställighetsbeslut på grundval av ett utländskt domstolsavgörande (domstolsavgörande) som försetts med ett sådant intyg.

Det utländska domstolsavgörandet är verkställbart om det, beroende på dess natur, uppfyller följande villkor: det rör sig om en dom från en domstol som konstaterar att det skett en civilrättslig förseelse; i ett straffrättsligt förfarande är det den del av domen där det konstateras att det har skett en överträdelse i samband med det relaterade civilrättsliga anspråket; eller det rör sig om ett avtal som godkänts av domstolen.

På grundval av verkställighetsbeslutet genomförs verkställighetsförfarandet i enlighet med den ungerska verkställighetslagstiftningen.

16 Till vilken domstol i den medlemsstat där jag bor ska jag vända mig för att överklaga erkännandet av ett beslut om föräldransvar som meddelats av en domstol i en annan medlemsstat? Vilket förfarande är tillämpligt i sådana mål?

Ett beslut om föräldraansvar som meddelats i en medlemsstat erkänns av domstolarna i Ungern utan att något särskilt förfarande behöver anlitas. Det materiella innehållet i beslutet kan under inga omständigheter omprövas.

Trots det kan berörda parter ansöka om ett beslut om att erkänna eller inte erkänna ett beslut vid den behöriga domstolen.

Varje part kan överklaga ett beslut som fattats i samband med en ansökan om verkställbarhetsförklaring.

Överklagandet ska avgöras i enlighet med de ordinarie processreglerna.

Överklaganden av en verkställbarhetsförklaring måste inges inom en månad från delgivningen av förklaringen. Om den part mot vilken verkställighet begärs har hemvist i en annan medlemsstat (inte i Ungern), är tidsfristen för att överklaga två månader från den personliga delgivningen eller delgivningen till hans eller hennes adress. Tidsfristen kan inte förlängas på grund av långa avstånd.

17 Vilken lag tillämpas i föräldraansvarsfrågor om barnet eller parterna inte bor i den medlemsstaten eller har olika medborgarskap?

Ungern är part i *Haagkonventionen av den 19 oktober 1996 om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn*, som innehåller lagvalsregler. Vissa bilaterala avtal om ömsesidigt bistånd innehåller också sådana regler.

Enligt ungersk rätt reglerar den lag som ska tillämpas på barnet det familjerättsliga förhållandet mellan föräldern och barnet. Det rör sig således framför allt om barnets namngivning, placering, omvårdnad, att företräda barnet juridiskt och att förvalta barnets tillgångar, med undantag av underhållsskyldigheter. När det gäller barnets familjestatus och barnets förhållande till sina föräldrar enligt familjerätten måste ungersk lag tillämpas på ett barn som är ungersk medborgare eller bosatt i Ungern (med undantag av underhållsskyldigheter), om detta är mer fördelaktigt för barnet.

Den här webbsidan hör till portalen [Ditt Europa](#).

Du får gärna [lämna synpunkter](#) på innehållet

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Senaste uppdatering: 15/12/2020

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.